

**ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦС ПШБ
ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦРБ**

Серія «Краєзнавство»

*ПАМ'ЯТНИКИ
ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
ЗАРІЧНЕНЩИНИ*

**ЗАРІЧНЕ
2017**

**ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦС ПШБ
ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦРБ**

Серія «Краєзнавство»

ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ЗАРІЧНЕНЩИНИ

БІБЛІОГРАФІЧНА РОЗВІДКА

**ЗАРІЧНЕ
2017**

УДК 016:94(477.8)
ББК 91.9:63.3(4Укр-4Рів)
П 159

**Пам'ятники історії та культури Зарічненщини :
бібліографічна розвідка / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне,
2017. – 12 с. – (Краєзнавство)**

У пропонованому виданні вміщено інформацію про пам'ятники, пам'ятні знаки, меморіальні дошки, розміщені у населених пунктах відповідно до сучасного адміністративно-територіального поділу Зарічненського району.

Показчик адресований історикам, краєзнавцям, журналістам, викладачам, студентам, учням загальноосвітніх навчальних закладів, бібліотечним працівникам, всім, хто цікавиться історією краю.

*Підготували:
Кидун Т. Д. – провідний бібліограф
Зарічненської центральної районної бібліотеки
Прохорович А. М. – бібліотекар
Зарічненської центральної районної бібліотеки*

Зарічненська центральна районна бібліотека 2017

Пам'ятники для кожного населеного пункту - як фотокартки для людини. Вони не дають забути про хороші чи не надто події, часи та людей. В них – історія і пам'ять, що дійшли до нас з попередніх років і мають дійти до майбутніх поколінь.

Наша розповідь - про найяскравіші з них, які варто побачити кожному, хто приїздить на Зарічненщину. Пам'ятники Зарічненщини - це окремий пункт у вашому маршруті-прогулянці, адже кожен з них має свою історію, а постаті, чия пам'ять увіковічна таким чином, заслуговують на особливу увагу.

28 листопада 2000 року на центральному майдані селища Зарічне (нині майдан Небесної сотні), відкрито пам'ятник українському поету, письменнику, художнику, графіку, громадському діячу Т. Г. Шевченку. Це єдиний в районі пам'ятник Кобзарю.

До пам'ятника традиційно покладаються квіти громадськістю та

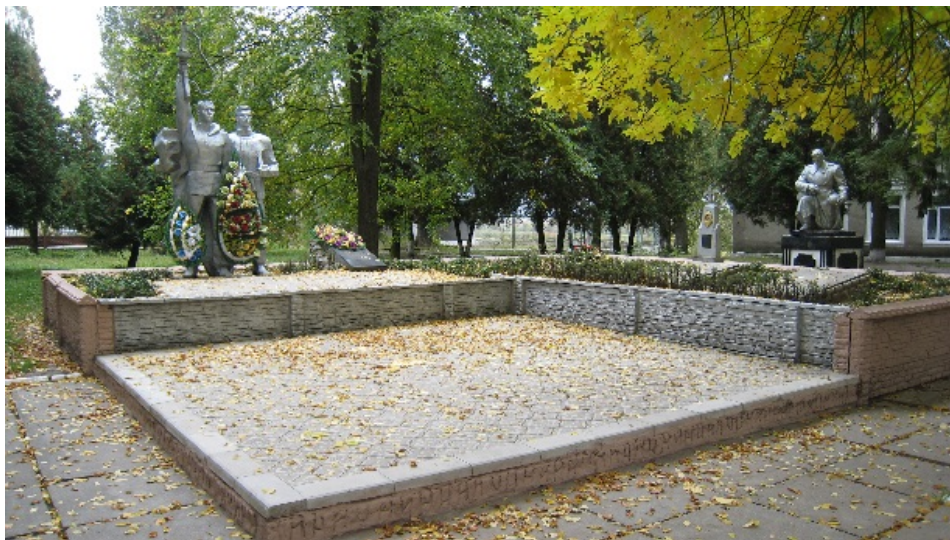
представниками влади району на чергову річницю від дня народження Тараса Григоровича Шевченка та з нагоди офіційних українських свят. Біля погруддя нерідко

відбуваються збори громадян, мітинги різних політичних сил та громадських рухів. Також біля пам'ятника Кобзарю традиційно проводиться низка культурних заходів.

В районі 18 пам'ятників і обелісків Слави воїнам-визволителям та односельцям, які загинули у роки Другої світової війни. В селищі Зарічне - Пам'ятник жертвам періоду Другої світової війни, а також

Братська могила воїнів і партизан, які загинули, захищаючи нашу землю від ворога.

26 квітня 2003р. в селищі відкрито пам'ятник «Жертвам Чорнобиля». В серцях людей і досі звучить

відлуння тих трагічних подій. Страшна трагедія не обминула і жителів нашого району. Десятки добровольців тієї квітучої весни відправились на зустріч невідомій небезпеці. Біль Чорнобиля відгукнувся у серці кожного жителя району, назавжди залишаючи у пам'яті народній подвиг ліквідаторів.

Ми не маємо права забувати про самопожертву героїв, які пройшли через усі кола ядерного пекла задля збереження життя і здоров'я прийдешніх поколінь.

Вічна пам'ять тим, чиє життя передчасно обірвала Чорнобильська трагедія, людська шана та вдячність героям-ліквідаторам.

Минають роки, минають століття... Та зболена пам'ять про заморених голодом, розстріляних, закатованих житиме вічно.

22 листопада 2008р. до 75-х роковин Голодомору 1932-1933 років в Україні, в центральному парку Зарічного відкрито пам'ятний знак жертвам Голодомору.

В День пам'яті жертв Голодомору, який відзначається в Україні в четверту суботу листопада, тут проходять траурні мітинги, відправляється поминальне Богослужіння, під час якого зарічненці тримають запалені свічки в пам'ять про мільйони людей, які загинули від жахливої голодної смерті. Щороку в цей день о 16 год. проходить загальнонаціональна хвилина мовчання. На вікнах осель зарічненці запалюються у цей день свічки пам'яті. Це нагадування минулого і пересторога майбутньому, щоб Голодомор не повторився ніде і ні в якій формі.

7 травня 2016 року відкрито пам'ятник воїнам-афганцям, як пам'ять про чотирьох солдатів

афганської війни із Зарічненщини, які назавжди залишилися солдатами вічності

та солдатів-земляків, які передчасно пішли з життя, бо війна не відпустила їх із своїх лещат. Постамент у вигляді чорного тюльпана – трагічного символу афганської війни, поповнив меморіальний комплекс, що знаходиться в парку селища. Основу пам'ятника склали чотири гранітні плити, на яких викарбувано фото та імена загиблих зарічненців – Валерія Дороніна, Михайла Хвалька, Івана Музичка, Юрія Марчука.

До цього часу імена наших земляків, які загинули в Афганістані, виконуючи свій військовий обов'язок, були викарбувані на стелі, яка була встановлена в кінці грудня 1990 року.

Єдиний в Україні пам'ятник для газети знаходиться на

Зарічненщині, в с. Дібрівськ - пам'ятник обласній газеті "Червоний прапор" (нині "Вільне слово"), яка тут друкувалась в 1943 році в роки Другої світової війни. Пам'ять про газету увіковічнена в монументі, який знаходиться на тому місці, де друкувалась газета.

Пам'ятник Рівненському підпільному обкому та обласному штабу партизанського руху, які керували боротьбою безстрашних месників за честь і свободу Батьківщини,

встановлено в центрі партизанського руху в роки Другої світової війни – в селі Дібрівськ.

Історія завжди залишає свій слід – у писемних джерелах, архітектурних спорудах, в захороненнях...

Адже війна закінчується лише тоді, коли похований останній солдат, що загинув на цій війні.

В урочищі «Москвитин», що поблизу села Дідівка Нобельської сільради, впорядковано братську могилу

часів Першої світової війни, на якій

встановлено великий дубовий хрест та

Меморіальну

дошку з написом: «1916 – Брусилівський прорив» та напис російською та

українською мовами: «Тут поховані останки російських воїнів Першої Світової Війни».

В селі Серники встановлено Пам'ятні знаки

єврейського

поховання в урочищі Шумінь та в північно-

західній частині села в урочищі «Пісковате» на місці масових

розстрілів єврейського населення.

Пам'ять про минуле... Вона вчить і закликає, переконує і застерігає, дає сили і вселяє віру...

В житті завжди є місце подвигу, навіть у мирні дні. На подвір'ї школи в с. Нобель

встановлено пам'ятник Ходневичу Петру Івановичу, який загинув у вогні 25 липня 1971 року, рятуючи хлібне поле.

На місці його подвигу встановлена Меморіальна стела, а поле, з якого він виводив охоплений полум'ям трактор, названо «Петрове поле».

Відомому білоруському письменнику Граховському Сергію Івановичу - Лауреату Державної премії Білорусі, автору шестидесяти поетичних та прозових книг, заслуженому

працівнику культури

ри Білорусі, 1 жовтня 2013 року письменники, літератори, краєзнавці Рівненщини, вшануючи його 100-річний ювілей, відкрили Меморіальну

дошку в селі Нобель, де волею долі судилось народитись поету.

На фасаді місцевої школи в селі Дібрівськ 6 квітня 2013 року встановлено Меморіальну дошку в пам'ять про односельця Миколу Леонтійовича Смаглюка (1967 року народження), який загинув, рятуючи світ від ядерної катастрофи. Матрос, електромеханік, загинув під час проходження служби в армії на атомному підводному човні стратегічного призначення К-219, який затонув у водах Атлантичного океану 6 жовтня 1986 року. «Аварія, яка врятувала світ» - саме так написала свого часу одна з американських газет, характеризуючи ці події.

Озеро Нобель – перлина українського Полісся, воно є

частиною регіонального ландшафтного парку «Прип'ять – Стохід». Доповнюють красу озера три острови, вкриті лісом. 19 серпня 2010р. в с. Нобель Управлінням водного господарства в Зарічненському районі відкрито пам'ятний знак про водну перлину нашого краю – озеро Нобель.

Використані джерела:

Алексіюк Т. Байдужість теперішнього дня - це найбільший ворог дня завтрашнього : [про відкриття в с. Нобель пам'ятного Знаку про водну перлину нашого краю - озеро Нобель] / Т. Алексіюк // Полісся. - 2010. - N 33/26 серп./ - С. 4

Алексіюк Т. Жертвам Чорнобиля : [26 квітня 2003 року урочисто відкрито пам'ятний знак «Жертвам Чорнобиля в Зарічному»] // Полісся. – 2003. – 9 травня

Алексіюк Т. Пам'ятник ще однієї війни : [7 травня 2016 року відкрито пам'ятник воїнам-афганцям, як пам'ять про чотирьох солдатів афганської війни із Зарічненщини, які назавжди залишилися солдатами вічності та солдатів-земляків, які передчасно пішли з життя, бо війна не відпустила з своїх лещат] / Т. Алексіюк // Полісся. - 2016. - N 17/12 трав./ - С. 2

Бабінець А. Там, де пам'ятник нашій газеті : [в с. Дібрівськ Зарічненського району стоїть єдиний в Україні пам'ятник газеті «Червоний прапор», нині «Вільне слово»] // Вільне слово. – 2004. – 3 верес.

Басараба В. Тут почалась вічність : [про відкриття пам'ятника Петру Ходневичу в с. Нобель Зарічненського району] // Зміна. – 1975. – 17 лип.

Відродження пам'ятного знаку озеру Нобель : [в с. Нобель Зарічненського району встановлено пам'ятний знак перлині нашого краю - озеру Нобель, що сприяє збереженню первозданності водних об'єктів району] // Полісся. - 2012. - N 43/1 листоп./ - С. 1

Гаврилович Г. Край святкує ювілей Сергія Граховського : [1 жовтня 2013 року древній Нобель Зарічненського району зібрав під своїми шатами письменників, літераторів, краєзнавців Рівненщини, аби вшанувати сторічний ювілей нашого земляка, письменника, поета, публіциста Сергія Івановича Граховського і відкрити з цієї нагоди меморіальну дошку] / Г. Гаврилович // Полісся. - 2013. - № 39/3 жовт./ - С. 1,9

Газета - історія, газета – воїн : [про історію газети "Червоний прапор" (з 21 грудня 1991 р. - "Вільне слово"), перший номер якої вийшов 21 квітня 1943 року у підпільній друкарні у селі Дібрівськ Зарічненського району, і де стоїть єдиний в Україні пам'ятник газеті] // Вільне слово. - 2012. - №94/18 груд./ - С. 1,3

Гапончук Г. Обеліск у полі // Червоний прапор. – 1978. – 11 листоп.

Гордієвська Н. Одвічна таїна музики : [про відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченку на центральному майдані селища Зарічного] // Полісся. – 2001. – 14-21 вересня

Григор'єв О. Петрове поле : [про відкриття у с. Нобель меморіальної дошки П.Ходневичу, який загинув, рятуючи хлібне поле] // Червоний прапор. – 1975. – 16 лип.

Двадцять восьмого листопада у Зарічному відкрито пам'ятник Т. Г. Шевченку // Вільне слово. – 2000. – 8 груд.

Дубінець П. Що маємо не бережемо : [про пам'ятники історії та архітектури села Морочне Зарічненського району, які до нашого часу не збережені] // Вільне слово : Громадсько-політична газета. - 2009. - №5/15 січ./ - С. 12

Єдиний в Україні пам'ятник для газети знаходиться на Зарічненщині, в с. Дібрівськ : [про пам'ятник обласній

газеті "Червоний прапор", нині "Вільне слово"] // Полісся. - 2004. - №34 /27 серп./ - С. 2

Жертвам Чорнобиля : [в Зарічному відкрито пам'ятник «Жертвам Чорнобиля»] // Вільне слово. - 2003. - 2 трав.

Жертвам Чорнобильської катастрофи : [26 квітня 2002р. у Зарічному відбулися урочистості з нагоди закладання першого каменю під встановлення пам'ятника] // Полісся. – 2002. – 3 трав.

Карпюк П. Подвиг, як факел пронесуть : [про урочисте відкриття на Петровому полі в с. Нобель стели на честь Петра Ходневича] // Радянське полісся

Кидрук І. І постав на майдані у бронзі Тарас : [про встановлення пам'ятника Т.Г.Шевченку в Зарічному] // Вісті Рівненщини. – 1999. – 26 трав.

Курядовець П. Відгомін афганської війни : [в Зарічному відбулося відкриття стели, на якій викарбувані імена учасників бойових дій в Афганістані, які загинули, виконуючи свій військовий обов'язок] // Радянське полісся. – 1990. - № 155 /28 груд./

Пам'ятний обеліск підпільній обласній газеті «Червоний прапор» у с. Дібрівськ : [фотофакт] // Радянське полісся. – 1990. - №32/15 верес./

Про вшанування пам'яті моряка-підводника : [про ініціативу Всеукраїнської асоціації ветеранів-підводників по проведенню акції в с. Дібрівськ Зарічненського району з вшанування пам'яті Смагляка Миколи Леонідовича, який загинув на ракетному підводному крейсері К-219, на якому стався вибух ракети з ядерною боєголовкою] // Полісся. - 2013. - № 11/21 берез./ - С. 1

Сербін Г. Вогненні рядки : [у с. Дібрівськ Зарічненського району у «столиці» партизанського краю

споруджений єдиний в Україні пам'ятник газеті («Червоний прапор», нині «Вільне слово»)] // Сербін Г. У кожному слові – мій племінник любові. – Рівне : Волинські обереги, 2004. – С. 137-142

Слід історії : [про впорядкування братської могили років Першої світової війни] // Полісся. – 2007. - №42/26 жовт./

Слободзян О. У цій війні - своя правда у кожного. А біль - один на всіх... : [7 травня 2016 р. в Зарічному відкрили пам'ятник воїнам-землякам, які загинули в Афганістані] / О. Слободзян // Вільне слово. - 2016. - №20/12 трав./ - С. 2

Тишковець С. У Зарічному розпочато будівництво пам'ятника загиблим воїнам-афганцям / С. Тишковець // Полісся. - 2016. - N 10/17 берез./ - С. 3

Федюшко Н. Пам'ятний знак «Жертвам Чорнобиля» // Полісся. – 2003. – 28 берез./

Це було... : [22 листопада 2008р. в Зарічному в День 75-річчя Голодомору 1932-1933 років в Україні було відкрито Пам'ятний знак жертвам Голодомору] // Полісся. - 2008. - N 46/27 лист./ - С. 2

* * *

На Рівненщині відкрили пам'ятник воїнам Афганістану // Телеканал Рівне 1 : сайт. – Режим доступу : <http://rivne1.tv/Info/?id=65057>. – Назва з екрана

Пам'ятки історії Зарічненського району // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BC%27%D1%8F%D1%82%D0%BA%D0%B8_%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97_%D0%97%D0%B0%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%80%D0%B0%D0%B9%D0%BE%D0%BD%D1%83. – Назва з екрана

**ЧЕКАЄМО ВАС В
ЗАРІЧНЕНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛЬНІЙ РАЙОННІЙ
БІБЛІОТЕЦІ**

НАША АДРЕСА:

34000

ВУЛ. ГРУШЕВСЬКОГО, 4

СМТ. ЗАРІЧНЕ

РІВНЕНСЬКА ОБЛ.

ТЕЛ. (03632) 3-02-71

<http://zarichne.lib.rv.ua/>

МИ ПРАЦЮЄМО:

З 9.00 ДО 19.00 ЩОДНЯ

ВИХІДНИЙ ДЕНЬ - СУБОТА